

CHEMICKÁ OLYMPIÁDA

62. ročník, školský rok 2025/2026

Kategória D

Domáca príprava

Odpoved'ový hárok

Meno: .....

Odpoved'ový hárok

Počet bodov: .....

Úloha 1 Odkiaľ máme meď? (14 b)

a)	počet prvkov v PSP:																					
b)	kvapalný prvok:																					
c)	počet atómov zlata na 1 atóm medi v zemskej kôre: Výpočet:																					
d)	zariadenie na výrobu železa:																					
e)	Do tabuľky doplňte vzorce alebo chemické názvy minerálov: <table border="1"><thead><tr><th>Názov minerálu</th><th>Chemický vzorec</th><th>Chemický názov</th></tr></thead><tbody><tr><td>kuprit</td><td>Cu_2O</td><td></td></tr><tr><td>tenorit</td><td></td><td>oxid meďnatý</td></tr><tr><td>bornit</td><td>Cu_5FeS_4</td><td>tetrasulfid pentamed'no-železitý</td></tr><tr><td>chalkopyrit</td><td></td><td>sulfid železnato-med'natý</td></tr><tr><td>malachit</td><td>$\text{Cu}_2\text{CO}_3(\text{OH})_2$</td><td>dihydroxid-uhličitan dimed'natý</td></tr><tr><td>chalkantit</td><td>$\text{CuSO}_4 \cdot 5\text{H}_2\text{O}$</td><td></td></tr></tbody></table>	Názov minerálu	Chemický vzorec	Chemický názov	kuprit	Cu_2O		tenorit		oxid meďnatý	bornit	Cu_5FeS_4	tetrasulfid pentamed'no-železitý	chalkopyrit		sulfid železnato-med'natý	malachit	$\text{Cu}_2\text{CO}_3(\text{OH})_2$	dihydroxid-uhličitan dimed'natý	chalkantit	$\text{CuSO}_4 \cdot 5\text{H}_2\text{O}$	
Názov minerálu	Chemický vzorec	Chemický názov																				
kuprit	Cu_2O																					
tenorit		oxid meďnatý																				
bornit	Cu_5FeS_4	tetrasulfid pentamed'no-železitý																				
chalkopyrit		sulfid železnato-med'natý																				
malachit	$\text{Cu}_2\text{CO}_3(\text{OH})_2$	dihydroxid-uhličitan dimed'natý																				
chalkantit	$\text{CuSO}_4 \cdot 5\text{H}_2\text{O}$																					
f)	názov plynu: názov minerálu:																					

g)	rovnica chemickej reakcie – kuprit: rovnica chemickej reakcie – tenorit:
h)	redoxná reakcia je (<i>zakrúžkujte</i>): prvá (s kupritom) <i>alebo</i> druhá (s tenoritom).
i)	rovnice cementácie medi:
j)	rovnica praženia chalkopyritu: rovnica získavania medi z látky C:
k)	V rovnici praženia chalkopyritu (sulfidu železnato-mednatého) vyznačte oxidačné čísla atómov, pri ktorých počas tejto reakcie dochádza k zmene oxidačného čísla.
l)	sfarbenie indikátorového papierika:
m)	množstvo plynu A uvoľneného do atmosféry:
n)	negatívny jav:

Úloha 2   Elektrolýza (24 b)

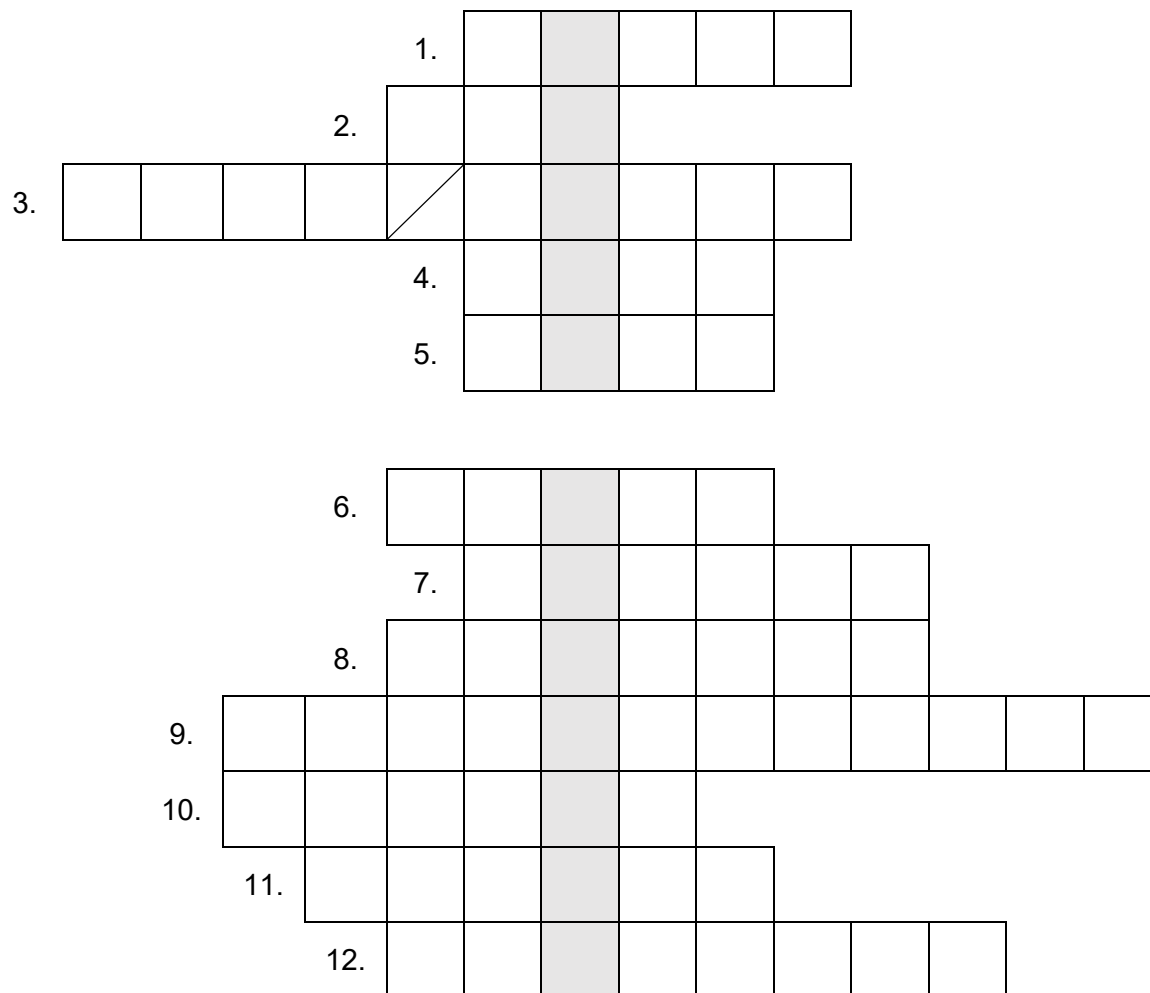
[illegible]

g)	Elektrolýzou chloridu meďnatého vzniká: produkt A ....., v ktorom je ..... chemická väzba produkt B ....., v ktorom je ..... chemická väzba.		
h)	Podčiarknite správne možnosti o chemických reakciách prebiehajúcich počas elektrolýzy: Na kladne nabitej elektróde (<i>katóde / anóde</i>) prebieha <i>redukcia / oxidácia</i> . Na záporne nabitej elektróde (<i>katóde / anóde</i>) prebieha <i>redukcia / oxidácia</i> .		
i)	chemická reakcia prebiehajúca na katóde: chemická reakcia prebiehajúca na anóde: celková rovnica elektrolýzy:		
j)	látkové množstvo produktu A : látkové množstvo produktu B :		
k)	vlastnosti produktu A vyplývajúce z jeho štruktúry:		
l)	Experiment nie je bezpečné realizovať mimo digestora, pretože: účinky produktu B na človeka:		
m)	častica spôsobujúca modrozelenú farbu plameňa:		
n)	Vyplňte tabuľku:	vzorec iónu	farba plameňa:

Úloha 3 Tajomstvá alchýmie (16 b)

a) Vyplňte tajničku:

b)	Destilačná aparátúra sa skladá z:	
c)	odvetvie medicíny:	
d)	Rovnica dôkazu chloridových iónov:	
e)	Vyplňte tabuľku:	
	názov látky	rovnica reakcie jej prípravy
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		

Úloha 4   **Modrá krv (6 b)**

a)	doplnené slová: (1)			
	(2)			
b)	perióda:			
	skupina:			
c)	schéma vzniku meďného katiónu z atómu medi:			
d)	Určte počet protónov, neutrónov a elektrónov v nasledovných časticiach			
		protóny	neutróny	elektróny
	$^{63}_{29}\text{Cu}$			
	$^{63}_{29}\text{Cu}^+$			
e)	Zakrúžkujte správnu možnosť: Hmotnosť častice $^{63}_{29}\text{Cu}^+$ je <i>väčšia / rovnaká / menšia</i> ako hmotnosť častice $^{63}_{29}\text{Cu}$.			
f)	význam hemoglobínu v krvi:			
g)	Rozdiel hodnôt elektronegativít atómov prvkov v molekule kyslíka je ....., medzi atómami kyslíka je ..... chemická väzba. Rozdiel hodnôt elektronegativít atómov prvkov v molekule oxidu uhličitého je ..... medzi atómom uhlíka a kyslíka je ..... chemická väzba.			

Autori: RNDr. Jana Chrappová, PhD. (vedúca autorského kolektívu),

Mgr. Jela Nociarová, PhD., Bc. Marek Skupeň

Recenzenti: RNDr. Marika Blaškovičová, Mgr. Ladislav Blaško

Redakčná úprava: RNDr. Jana Chrappová, PhD.

Slovenská komisia chemickej olympiády

Vydal: NIVaM – Národný inštitút vzdelávania a mládeže, Bratislava 2025